

ABSTRAKT

Téma rigorózní práce: Racionální farmakoterapie osteoartrózy ve stáří

Autor: Mgr. Monika Miklasová

Vedoucí práce: doc. PharmDr. Daniela Fialová, Ph.D.

Katedra: Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové,
Univerzita Karlova

Úvod: Osteoartróza (OA) je chronické degenerativní onemocnění, jehož prevalence se stárnutím populace narůstá, přičemž možnosti kauzální farmakologické léčby OA jsou omezené. Farmakoterapie se zaměřuje především na symptomatickou léčbu bolesti, která by neměla být podceňována, ale adekvátně léčena.

Cíl: Cílem rigorózní práce bylo zhodnotit na souboru ambulantních geriatrických pacientů trpících osteoartrózou a navštěvujících ordinace praktických lékařů, jaká analgetika užívají na lékařský předpis nebo jako volně prodejná ke kontrole bolesti při OA. Dalším cílem bylo zdokumentovat, jak pacienti subjektivně hodnotí účinnost těchto léčiv (tj. za jak dlouho nastupuje analgetický efekt, jaká je míra intenzity snížení bolesti a jak dlouho účinek přetrvává).

Metodika: Do studie bylo zahrnuto 204 geriatrických pacientů ve věku 65 let a více, kteří byli léčeni pro osteoartrózu ve třech ordinacích praktických lékařů v Uherském Hradišti v České republice. Jednalo se o pacienty, kteří se v době sběru dat dostavili na kontrolu do ordinací praktických lékařů, souhlasili s účastí ve studii a podepsali informovaný souhlas. Sběr dat probíhal od 1.7. 2018 do 30.6. 2019 s pomocí předem vytvořeného a na malém souboru pilotovaného dotazníku, ve kterém byly uvedeny sociodemografické charakteristiky, základní charakteristiky týkající se strategie léčby OA a komplexní charakteristiky týkající se léčby bolesti při OA. Intenzita bolesti a míra úlevy od bolesti byla hodnocena s pomocí vizuální analogové škály (VAS). Studii schválila Etická komise Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy.

Výsledky: Téměř všichni pacienti užívali v léčbě osteoartrózy alespoň jedno z analgetik předepsaných lékařem (97,1 %), ostatní měli diagnostikovanou OA, ale netrpěli bolestí a neužívali analgetika. Velké procento nemocných považovalo léčbu od lékaře za účinnou (87,9 %). Zhruba třetina pacientů byla léčena polyfarmakoterapií (29,9 %) nebo excesivní polyfarmakoterapií (2 %). K nejčastěji předepisovaným analgetikům patřil

meloxicam 15 mg, nimesulid 100 mg a fixní kombinace paracetamol/tramadol 325/37,5 mg. Z OTC léčivých přípravků byl nejvíce zastoupen paracetamol 500 mg tbl, ibuprofen 400 mg tbl, a diklofenak natrium gel (10 mg/g). Jako analgeticky neúčinnější (dle intenzity snížení bolesti na VAS) hodnotili pacienti tramadol 50 mg. Nástup účinku analgetik do 30 min byl zmiňován zřídka, nejčastěji nastupoval analgetický efekt do 60 minut (zejména u nimesulidu 100 mg a fixní kombinace paracetamol/tramadol 325/37,5 mg nebo 650/75 mg). Pacienti též uváděli, že délka působení analgetik trvá zpravidla 8-12 hodin (zejména pro: nimesulid 100 mg 2tbl/den, meloxicam 15 mg 1tbl/den a paracetamol/tramadol 650/75 mg 2tbl/den).

Závěr: Většina pacientů považovala léčbu osteoartrózy indikovanou lékařem za účinnou. Významné rozdíly byly pozorovány mezi léčivými přípravky v subjektivní rychlosti nástupu analgetického účinku, v intenzitě a délce působení. S ohledem na subjektivní charakter bolesti i účinnost analgetik je nezbytná úzká komunikace nemocného s lékařem. Naše studie přispívá ke zpětné vazbě a zlepšení strategií léčby v každodenní ambulanci u pacientů s OA.

Podpora:

Výzkumné práce byly podpořeny výzkumnou skupinou pod vedením doc. PharmDr. D. Fialové, Ph.D. pod názvem “Ageing, Polypharmacy and Changes in the Therapeutic Value of Medications in the Aged” (“Stárnutí, polyfarmakoterapie a změny terapeutické hodnoty léčiv ve stáří”), grantem evropského projektu InoMed (reg.č.: CZ.02.1.01/0.0/0.0/18_069/0010046 (2019-2022)), výzkumným programem Progress Q42-KSKF2 FaF UK, SVV programem 260 417 a evropským projektem EUROAGEISM H2020-764632-MSCA-ITN(2017-2021).

